

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

ĮSAKYMAS 1998 02 10 Nr. 95

Vilnius

Dėl "Bendrujų naudojimosi biblioteka taisyklių"

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo (Žin., 1995, Nr. 51-1245) 24 straipsnio 2 dalimi ir remdamasis 1998-01-22 Kultūros ministerijos kolegijos nutarimu Nr. 2

ĮSAKAU:

1. Tvirtinti "Bendrasias naudojimosi biblioteka taisykles" (pridedama).
2. Pavesti bibliotekų vadovams, vadovaujantis šiomis taisyklėmis, patvirtinti savo įstaigos veiklos specifiką atitinkančias skaitytojų aptarnavimo taisykles.

Ministras Saulius Šaltenis

BENDROSIOS NAUDOJIMOSI BIBLIOTEKA TAISYKLĖS

1. BENDROJI DALIS

1.1. Bendrosios naudojimosi biblioteka taisyklės (toliau - taisyklės) nustato bendrą naudojimosi valstybinės bibliotekos fondais tvarką. Kiekviena biblioteka, vadovaudamasi šiomis taisyklėmis, tvirtina savo veiklos specifiką atitinkančias taisykles.

1.2. Bibliotekos fondai yra nacionalinis turtas, saugomas valstybės įstatymų nustatyta tvarka. Biblioteka turi teisę naudotis visi Lietuvos Respublikos gyventojai, užsienio piliečiai, įstaigos ir organizacijos.

1.3. Biblioteka garantuoja kiekvienam skaitytojui teikiamos informacijos išsamumą, spaudinių ir kitų dokumentų, neatsižvelgiant į jų autorių ar juose užfiksuotų žinių politinę ar ideologinę orientaciją, prieinamumą.

1.4. Naudojimasis biblioteka yra nemokamas, išskyrus paslaugas pagal bibliotekos mokamų paslaugų sąrašą, kurį sudaro ir tvirtina Kultūros ministerija.

2. SKAITYTOJŲ IR LANKYTOJŲ APTARNAVIMO ORGANIZAVIMAS

2.1. Juridiniai ir fiziniai asmenys, norėdami naudotis bibliotekoje saugomais spaudiniais ir kitais dokumentais, privalo užsiregistruoti bibliotekoje.

2.1.1. Registruodamasis į biblioteką asmuo pateikia pasą (juridiniai asmenys - raštišką prašymą), iš kurio biblioteka išrašo žinias, reikalingas skaitytojo (abonento registracinei kortelei ar skaitytojo formuliarui užpildyti).

2.1.2. Vaikai iki 16 metų amžiaus registruojami į biblioteką, patelkus tėvų arba globėjų pasą. Vaikų globos namų, specialiųjų mokyklų moksleiviai registruojami pagal tų įstaigų išduotą pažymą.

2.1.3. Mokymo įstaigų bibliotekose moksleiviai (studentai) gali būti registruojami pagal mokymo įstaigos patvirtintą moksleivių (studentų) sąrašą.

2.1.4. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo, valstybinės reikšmės ir kitos specialiosios bibliotekos, atsižvelgdamos į bibliotekos statusą, fondų sudėtį ir komplektavimo profilį, steigėjo interesus bei neturėdamos galimybių aptarnauti visų skaitytojų, pageidaujančių naudotis šia biblioteka, gali laikinai riboti kai kurių skaitytojų aptarnavimą (pavyzdžiui, moksleivių, asmenų, kurie naudojami biblioteka ne mokymosi ar mokslinio darbo tikslais). Šiuo atveju skaitytojas turi pateikti institucijos, kurioje jis dirba ar mokosi, raštišką prašymą.

2.1.5. Kiekvienas skaitytojas yra supažindinamas su naudojimosi biblioteka taisyklėmis ir įsipareigoja jas vykdyti, pasirašydamas skaitytojo registracinėje kortelėje ar formuliare.

2.2. Bibliotekos lankytojas - kiekvienas asmuo, apsilankęs bibliotekoje, nepaisant jo apsilankymo tikslo (paimti arba gražinti spaudinį ar kitą iš bibliotekos pasiskolintą dokumentą, pratęsti jo gražinimo terminą, gauti informaciją, aplankyti parodą, dalyvauti bibliotekos organizuotame renginyje ir pan.).

2.3. Skaitytojai ir lankytojai apskaitomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos standartu "Bibliotekos fondo ir darbo apskaitos vienetai" (LST ; 1403:95).

3. SKAITYTOJŲ IR LANKYTOJŲ APTARNAVIMO TVARKA

3.1. Skaitytojai ir lankytojai bibliotekose aptarnaujami abonementuose ir skaityklose, kurie, priklausomai nuo bibliotekos paskirties, gali būti bendrieji ir specializuotieji.

3.2. Skaitytojas į namus gali gauti ne daugiau 5 spaudinių ir ne ilgesniam kaip 30 dienų laikotarpiui (vaikams iki 16 metų - 15 dienų laikotarpiui), jeigu kitaip nenumatyta naudojimosi konkrečia biblioteka taisyklėse. Naudojimosi mokomąja literatūra trukmę nustato naudojimosi mokymo įstaigos biblioteka taisyklės.

Naujai gautiems, didelę paklausą turintiems arba tik šioje bibliotekoje saugomiems spaudiniams ir kitiems dokumentams išdavimo į namus terminą gali nustatyti biblioteka.

3.3. Reti ir vertingi, informaciniai leidiniai, mikroformos, kartografiniai, vaizdiniai, elektroniniai dokumentai į namus neišduodami. Jais galima naudotis tik skaityklose arba specialioje vietoje bibliotekoje.

Periodiniai leidiniai į namus neišduodami. Viešosiose bibliotekose gali būti išduodami į namus literatūriniai žurnalai, naudojimosi viešąja biblioteka taisyklėse aptarus jų išdavimo tvarką ir trukmę.

3.4. Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo, valstybinės reikšmės, mokslo ir mokymosi įstaigų bei kitose bibliotekose gali būti nustatyti ir kiti apribojimai naudotis spaudiniais ir kitais dokumentais, bibliotekose išskirtais į atskirus fondus (pvz., senų ir retų spaudinių, rankraščių, depozitinių fondų ir kt.). Tuo atveju steigėjo arba bibliotekos vadovo įsakymu yra tvirtinamos naudojimosi šiais fondais taisyklės.

3.5. Skaitytojo prašymu, naudojimosi spaudiniais ir kitais dokumentais terminas du kartus gali būti pratęstas, jeigu jų nereikalauja kiti skaitytojai.

3.6. Lietuvos Respublikos (ar užsienio) piliečiai, laikinai atvykę į kitą gyvenamąją vietovę, turi teisę laikinai naudotis biblioteka. Tokiu atveju spaudiniai ir kiti dokumentai išduodami į namus už jų rinkos kainos dydžio užstatą. Minimalus užstato dydis yra 30 Lt.

Užstatas skaitytojui negražinamas, jeigu jis per 4 mėnesius negražina paimtų spaudinių ir kitų dokumentų.

3.7. Esant galimybei, ligoniams ir invalidams spaudiniai ir kiti dokumentai pristatomi į namus.

3.8. Spaudinio ar kito dokumento gražinimo data nurodoma skaitytojo formuliare (užsakymo lapelyje). Skaitytojas savo formuliare (užsakymo lapelyje) pasirašo už kiekvieną spaudinį ar kitą dokumentą. Juos gražinus, tokia pat tvarka skaitytojo akivaizdoje pasirašo bibliotekininkas.

3.9. Spaudinių ir kitų dokumentų išdavimas apskaitomas vadovaujantis

Lietuvos Respublikos standartu "Bibliotekos fondo ir darbo apskaitos vienetai" (LST 1403:1995).

3.10. Visi bibliotekos skaitytojai gali naudotis tarpbibliotekiniu abonementu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos standartu "Tarpbibliotekinio abonemento sistema" (LST 1304:1993).

4. SKAITYTOJO TEISĖS, PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ.

4.1. Skaitytojas turi teisę:

4.1.1. gauti iš bibliotekos fondo spaudinius ir kitus dokumentus laikinam naudojimuisi į namus arba į skaityklas;

4.1.2. gauti išsamią informaciją apie bibliotekos fondą ir jos teikiamas paslaugas;

4.1.3. užsisakyti bibliotekoje nesančius spaudinius per tarpbibliotekinį abonementą iš kitų šalių ir užsienio bibliotekų;

4.1.4. pateikti užklausą žodžiu, raštu, telefonu, faksu ar elektroniniu paštu;

4.1.5. užsisakyti leidinių kopijas;

4.1.6. lankytis bibliotekoje rengiamose parodose ir kituose renginiuose;

4.1.7. pareikšti savo nuomonę žodžiu ar raštu apie bibliotekos darbą ir jos teikiamas paslaugas, prašyti pratęsti spaudinių ir kitų dokumentų gražinimo terminą.

4.2. Skaitytojas privalo:

4.2.1. tausoti ir saugoti bibliotekos spaudinius ir kitus dokumentus, negadinti bibliotekos inventoriaus;

4.2.2. neišnešti spaudinių ir kitų dokumentų iš bibliotekos patalpų, jei spaudiniai ir kiti dokumentai neįrašyti į skaitytojo formuliarą ar kitą naudojimosi biblioteka taisyklėse įvardintą dokumentą;

4.2.3. bendrųjų ir specializuotų skaityklų atvirose fonduose esančiais spaudiniais ir kitais dokumentais naudotis tik tose skaityklose. Pernešti spaudinius ir kitus dokumentus į kitas skaityklas

ar išsinešti juos į namus galima tik leidus skaityklos darbuotojui;

4.2.4. nustatyti laiku gražinti paimtus spaudinius ir kitus dokumentus arba pratęsti naudojimosi jais terminą;

4.2.5. neardyti katalogų ir kartotekų, neišimti iš jų kataloginių kortelių, nekeisti bibliotekos fondų susstatymo tvarkos;

4.2.6. pasikeitus asmens dokumentų duomenims (pavardei, gyvenamajai vietai ar pan.) ar praradus skaitytojo bilietą, nedelsiant informuoti biblioteką;

4.2.7. bibliotekos patalpose laikytis tylos, netrukdyti dirbti kitiems skaitytojams ir bibliotekininkams, bibliotekos patalpose nerūkyti, jeigu bibliotekoje nėra specialiai tam įrengtos vietos.

4.3. Skaitytojo atsakomybė:

4.3.1. praradęs ar nepataisomai sugadinęs spaudinį ar kitą dokumentą, skaitytojas privalo jį pakeisti tokiu pat arba bibliotekos pripažintu lygiaverčiu, arba atlyginti dešimteriopa jo rinkos kaina (šiuo atveju kainą nustato bibliotekoje sudaryta specialistų komisija);

4.3.2. už nepilnamečių skaitytojų prarastus arba nepataisomai sugadintus spaudinius ir kitus dokumentus atsako tėvai arba globėjai;

4.3.3. baigęs mokyklą ar dėl kokių nors priežasčių nutraukęs mokymąsi, moksleivis (studentas) privalo atsiskaičiuoti su biblioteka;

4.3.4. skaitytojas, praradęs skaitytojo bilietą ir nepranešęs bibliotekai apie jo praradimą, yra atsakingas už kito asmens, pasinaudojus jo bilietu, paimtus ir negražintus bibliotekai spaudinius ir kitus dokumentus;

4.3.5. tyčia sugadinęs bibliotekos turtą ar įvykdęs kitus naudojimosi biblioteka taisyklių pažeidimus, skaitytojas gali būti įspėtas, apie jo netinkamą elgesį gali būti informuota darbovietė, mokymo įstaiga, tėvai ar globėjai;

4.3.6. bibliotekos skaitytojams, nesilaikantiems arba pažeidusiems bibliotekoje nustatytą tvarką ar naudojimosi biblioteka taisykles, bibliotekos direktoriaus ar institucijos, kuriai priklauso biblioteka, vadovo įsakymu terminuotam ar visam laikui gali būti atimta teisė naudotis biblioteka.

5. BIBLIOTEKOS PAREIGOS IR TEISĖS

5.1. Biblioteka privalo:

5.1.1. informuoti skaitytojus apie savo spaudinių ir kitų dokumentų fondą ir teikiamas paslaugas;

5.1.2. užtikrinti galimybę skaitytojams naudotis bibliotekos fondais;

5.1.3. panaudoti viso Lietuvos bibliotekų fondo galimybes tenkinant skaitytojų poreikius;

5.1.4. diferencijuotai naudoti individualaus ir masinio darbo formas ir metodus;

5.1.5. pastoviai tobulinti skaitytojų aptarnavimo organizavimą.

5.2. Biblioteka turi teisę:

5.2.1. imti mokesť už bibliotekos spaudinių ir kitų dokumentų negražinimą nurodytu laiku.

Mokestis pradamas skaičiuoti nuo kitos dienos, pasibaigus spaudinio ar kito dokumento gražinimo terminui, nuo 5 iki 10 ct. už kiekvieną uždelstą dieną kiekvienam negražintam spaudiniui ar kitam dokumentui. Atskiroms skaitytojų grupėms (moksleiviams, studentams, pensininkams, neigaliams ir kt.) mokestis už laiku negražintus spaudinius ir kitus dokumentus gali būti neskaičiuojamas;

5.2.2. imti mokesť už tarpbibliotekinio abonemento užsakymo lapelį bei spaudinių ir kitų dokumentų persiuntimą. Mokesčio dydis nustatytas Kultūros ir švietimo ministerijos patvirtintose "Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) atsiskaitymo taisyklėse" (Kultūros ir švietimo ministerijos 1994 06 09 d. įsakymas Nr. 609);

5.2.3. laiku neatsiskaičiusių su biblioteka įsiskolinimą išieškoti teismine tvarka;

5.2.4. iš skaitytojų, turinčių teisę laikinai naudotis biblioteka, už paimtus į namus bibliotekos spaudinius ir kitus dokumentus imti jų rinkos kainos dydžio užstatą, ne mažesnę kaip 30 Lt;

5.2.5. negražinti užstato laikinam skaitytojui, jeigu jis per 4 mėn. laikotarpį negražino paskolintų spaudinių ir kitų dokumentų;

5.2.6. laikiniems skaitytojams riboti išduodamų spaudinių ir kitų dokumentų skaičių;

5.2.7. informuoti kitas bibliotekas apie skaitytojus, piktybiškai nevykdančius naudojimosi biblioteka taisyklių;

5.2.8. teikti mokamas paslaugas pagal Kultūros ministerijos patvirtintą mokamų paslaugų sąrašą;

5.2.9. suderinus su steigėjais ir kitomis miesto (rajono) bibliotekomis, vieną mėnesio darbo dieną neaptarnauti skaitytojų. Šią dieną skirti patalpų ir fondų valymui, dezinfekavimui, kitiems bibliotekos vidaus darbams.